

Forsikringsvilkår
for
ytelsesbasert kollektiv pensjonsordning

Gjelder med virkning fra 7.12.2022

Innholdsfortegnelse

Side

1. GENERELLE BESTEMMELSER	3
1.1 Om vilkårene	3
1.2 Definisjoner og forkortelser	3
1.3 Forsikringsavtale om pensjonsordningen	4
1.4 Virkeområde og forholdet mellom regelverket	4
1.5 Forbehold om rett til framtidige endringer.....	4
1.6 Opplysningsplikt	4
1.7 Behandling av personopplysninger	5
1.8 Premie	5
2. IKRAFTTREDELSE OG MEDLEMSKAP	6
2.1 Ikrafttredelse / arbeidsdyktighetserklæring	6
2.2 Endring og utvidelse av pensjonsordningen	6
2.3 Medregning av tidligere rettigheter.....	7
3. FORSIKRINGSDEKNINGER	7
3.1 Alderspensjon.....	7
3.2 Uførepensjon.....	7
3.3 Premiefritak ved arbeidsuførhet.....	9
3.4 Ektefellepensjon.....	10
3.5 Barnepensjon	11
4. UTBETALING	12
4.1 Utbetaling av pensjonsytelser og opplysningsplikt.....	12
4.2 Konsekvenser av uriktige eller ufullstendige opplysninger.....	12
4.3 Omregning av pensjon på utbetalingstidspunktet.....	12
4.4 Pensjon fra pensjonsordningen ved samtidig pensjon fra annet hold	12
4.5 Regulering av alderspensjon, ektefellepensjon og barnepensjon under utbetaling	12
4.6 Regulering av løpende uførepensjon med eventuelt barnetillegg	13
5. UTMELDING OG OPPHØR	13
5.1 Utmelding.....	13
5.2 Opphør av pensjonsordningen.....	13
5.3 Medlemmets rettigheter og plikter ved og etter uttredelse av pensjonsordningen.....	14
6. ANDRE BESTEMMELSER	14
6.1 Styringsgruppe	14
6.2 Rett til flytting.....	14
6.3 Overdragelse, pantsettelse og begunstigelse	14
6.4 Renter.....	15
6.5 Foreldelse av rett til pensjonsutbetaling.....	15
6.6 Regress	15
6.7 Valuta	15
6.8 Lovvalg ved tvister.....	15
6.9 Krig, m.m.	15

1. Generelle bestemmelser

1.1 Om vilkårene

Disse forsikringsvilkår (Forsikringsvilkår) gjelder for ConocoPhillips Norge Pensjonskasse (Pensjonskassen), og er fastsatt i henhold til lov om foretakspensjon av 24.03.2000 nr. 16.

1.2 Definisjoner og forkortelser

Arbeidsdyktighets-erklæring	- Medlemsforetakets skriftlige bekreftelse på at vedkommende arbeidstaker har full arbeidsevne vurdert i forhold til fulltidsstilling.
FAL	- Lov om forsikringsavtaler (forsikringsavtaleloven) av 16.06.1989, nr. 69.
Forsikringsbevis	- Dokument til fripoliseinnehaver som blant annet angir hvilke ytelser forsikringen inneholder
Forsikringsdekninger	- Den pensjon (ytelse) som det enkelte rettighetshaver eller dennes etterlatte skal ha utbetalt etter den kontraktsmessige forpliktelse som fremkommer av forsikringsavtalen.
Forsørgelse (av barn)	- Som forsørgelse regnes når rettighetshaver har bidratt vesentlig til barnets daglige livsopphold. Som forsørget regnes likevel alltid rettighetshavers egne barn og barn som har det daglige bosted sammen med rettighetshaver.
Fripolise	- Fullt betalt forsikring fra lineært opptjente pensjonsrettigheter for pensjon med fripoliseopptjening for tiden fram til uttredelse fra pensjonsordningen.
FVL	- Lov om forsikringsvirksomhet (forsikringsvirksomhetsloven) av 10.06.2005, nr. 44.
LOF	- Lov om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) av 24.03.2000, nr. 16.
LOT	- Lov om tjenestepensjon (tjenestepensjonsloven) av 13.12.2013, nr. 106.
Medlem	- Arbeidstaker og pensjonist som har rettigheter i henhold til forsikringsavtalen (jf. også LOF § 1-2 (2) bokstav c).
Medlemsforetak	- Rettssubjekt som har ansatte i sin tjeneste.
Opptjeningsalder	- Den alder som angir når rettighetshavers rett til alderspensjon etter regelverket vil være opptjent.
Premiereserve	- Avsetning til dekning av kontraktsmessige forpliktelser overfor rettighetshaver, inklusive administrasjonsreserve til dekning av framtidige kostnader.
Rettighetshaver	- Omfatter medlemmer og fripoliseinnehavere.
Risikopremie	- Den delen av premien som kun dekker forsikringsrisiko.
Stebarn	- Barn som ektefelle/registrert partner har fra tidligere ekteskap eller utenfor ekteskap som rettighetshaver plikter å forsørge eller forsørger.

1.3 Forsikringsavtale om pensjonsordningen

Bestemmelser for pensjonsordningen fastsettes i forsikringsavtale mellom Pensjonskassen og det enkelte medlemsforetaket.

Forsikringsavtalen skal blant annet fastsette:

- a) Pensjonskassens ytelser under forsikringsavtalen.
- b) Om det er adgang til å reservere seg mot medlemskap.
- c) Hvem som er eller kan bli medlemmer etter forsikringsavtalen.
- d) Hvordan man skal forholde seg for å bli medlem, reservere seg mot å bli medlem dersom det er adgang til det, eller tre ut av ordningen.
- e) Om det skal føres fortegnelse over medlemmene, og om fortegnelsen i så fall føres av medlemsforetaket eller av Pensjonskassen.
- f) Om premien skal betales til Pensjonskassen av medlemsforetaket eller av de enkelte medlemmer.
- g) Medlemsforetakets plikter i forbindelse med meldinger til eller fra medlemmene.
- h) Hvem som har krav på ytelsen.
- i) Hvilke vilkår som må være oppfylt for at pensjonsordningen skal bli effektiv eller skal kunne opprettholdes.
- j) Medlemmenes adgang til å disponere sine rettigheter etter forsikringsavtalen, jf. FAL § 19-13

Forsikringsavtalen skal følge FAL § 19-2, og kan ellers inneholde bestemmelser om andre forhold som partene ønsker særskilt avtale om.

1.4 Virkeområde og forholdet mellom regelverket

For pensjonsordningen gjelder disse Forsikringsvilkår, og bestemmelser inntatt i forsikringsavtalen mellom medlemsforetaket og Pensjonskassen samt de bestemmelser som er inntatt i de enkelte forsikringsbevis for utstedte fripoliser.

Forsikringsavtalen er en kontrakt mellom medlemsforetaket og Pensjonskassen som regulerer partenes rettigheter og forpliktelser for den etablerte pensjonsordningen. Arbeidsgiver inngår forsikringsavtalen til fordel for nærmere avtalte grupper av sine arbeidstakere og deres etterlatte.

Forsikringsbeviset gjelder foran forsikringsavtale og Forsikringsvilkår. Ved motstrid går teksten i forsikringsavtalen foran Forsikringsvilkårene, og Forsikringsvilkårene gjelder foran lovbestemmelser som kan fravikes.

1.5 Forbehold om rett til framtidige endringer

Pensjonskassen kan i forsikringstiden gjennomføre endringer i forsikringsavtale, Forsikringsvilkår og premier for pensjonsordningen (jf. FAL § 19-8 og LOF § 9-5). Dersom vilkårene for forsikringen blir endret til skade for medlemsforetaket og/eller medlemmene, skal disse varsles skriftlig.

1.6 Opplysningsplikt

1.6.1 Medlemsforetakets opplysningsplikt

Når pensjonsordningen etableres, og ved senere endringer, plikter medlemsforetaket å gi opplysninger som medlemsforetaket kjenner til eller bør forstå kan være av betydning for Pensjonskassen. Opplysningene må være riktige og fullstendige. Medlemsforetaket plikter fortløpende å melde fra til Pensjonskassen om inntektsendringer, endret stillingsprosent, eller andre endringer som gjelder pensjonsordningen.

1.6.2 Rettighetshavers opplysningsplikt

Når pensjonsordningen etableres, og ved senere endringer, plikter rettighetshaver å gi opplysninger som vedkommende kjenner til eller bør forstå kan være av betydning for Pensjonskassen, herunder avgi helseerklæring når pensjonsordningen forutsetter dette. Opplysningene må være riktige og fullstendige. Rettighetshaver har plikt til å avlevere den dokumentasjon som Pensjonskassen til enhver tid finner nødvendig. I forhold til medlemsforetakets opplysningsplikt etter punkt 1.6.1, gjelder tilsvarende for medlemmet dersom vedkommende har grunn til å tro at opplysningene ikke er meddelt Pensjonskassen.

1.6.3 Medlemsforetakets plikter ved meldinger fra medlemmer

Medlemsforetaket plikter å videresende til Pensjonskassen meldinger vedrørende pensjonsordningen som det mottar fra medlemmene (jf. FAL § 19-9). Dersom Pensjonskassen blir økonomisk ansvarlig som følge av medlemsforetakets unnløstelse, kan Pensjonskassen kreve erstattet sitt tap av medlemsforetaket.

1.6.4 Konsekvenser av at opplysningsplikten er forsømt

Dersom det leveres helseerklæring, kan forsømmelse av opplysningsplikten medføre at retten etter forsikringsavtalen helt eller delvis faller bort. (jf. FAL §§ 13-1 til 13-4). Forsømmelsen vil også kunne gi Pensjonskassen anledning til å si opp pensjonsordningen med 14 dagers varsel. Dersom forsømmelsen skyldes svikaktig opptreden, vil Pensjonskassen kunne si opp denne og andre forsikringsavtaler med medlemsforetaket med øyeblikkelig virkning (jf. FAL § 13-3).

1.6.5 Opplysningsplikt for øvrig

Opplysningsplikt ved utbetaling av pensjon reguleres av FAL § 18-1. Det vises for øvrig til utfyllende regler om opplysningsplikt ved utbetaling under kapittel 4.

1.7 Behandling av personopplysninger

Pensjonskassen er ansvarlig for virksomhetens behandling av personopplysninger, og fastsetter formålet med denne behandlingen. Pensjonskassens behandling av personopplysninger er nærmere beskrevet i Pensjonskassens personvernerklæring.

1.8 Premie

1.8.1 Premiebetaling

Premie betales forskuddsvis av medlemsforetaket for samtlige medlemmer under ett. Betalingsfrist er en måned fra den dag Pensjonskassen har sendt betalingsvarsel til medlemsforetaket. Betalingsutsettelse kan avtales på vilkår partene blir enige om. Lengre utsettelse enn fem måneder vil ikke kunne avtales uten at medlemmene blir underrettet, med mindre utsettelsen har grunnlag i lov. Avgjøres premiebetalingen helt eller delvis ved terminpremie, kan medlemsforetaket betale inn beløp til pensjonsordningens premiefond.

1.8.2 Konsekvenser av manglende premieinnbetaling

Dersom premie ikke blir betalt innen betalingsfristens utløp, eventuelt etter betalingsutsettelsens utløp, vil det bli tatt dekning i premiefondet for premien, i den grad det foreligger tilstrekkelige midler i premiefondet. Om nødvendig skal det tas dekning i premiefond som forvaltes utenfor Pensjonskassen. Foreligger det ikke midler i premiefondet, går pensjonsordningen til opphør hvis betalingen ikke har funnet sted innen 14 dager etter annen gangs betalingspåminnelse er sendt på den forfalte premie (jf. FAL §§ 14-2 og 19-6 og LOF § 15-1 (3)). Ved opphør blir det tatt dekning for risikopremie for den periode Pensjonskassen har stått risiko for fulle forsikringsdekninger, i den premiereserve som er samlet opp for pensjonsordningen.

1.8.3 Konsekvenser ved død

Hvis medlemmet dør før opptjeningsalderen, faller premiebetalingen bort for vedkommende. Betales det terminpremie for vedkommende, får medlemsforetaket godskrevet den del av terminpremien som tilsvarer tidsrommet fra dødsdagen til neste premieforfallsdag. Det godskrevne beløp blir overført til premiefondet. Er det betalt premie en gang for alle (engangspremie) for medlemmet, får medlemsforetaket ved medlemmets død ikke godskrevet noen del av denne.

2. Ikrafttredelse og medlemskap

2.1 Ikrafttredelse / arbeidsdyktighetserklæring

Pensjonsordningen trer i kraft fra det tidspunkt som er avtalt, likevel ikke før første premie er betalt. Pensjonsordningen gjelder alle ansatte i de grupper avtalen skal omfatte, som er 100 % arbeidsdyktig vurdert i forhold til den stillingen vedkommende blir ansatt i (jf. likevel punkt 2.2 og 2.3). Dersom første premie betales før avtalt etableringsdato, trer avtalen likevel i kraft fra etableringsdatoen.

Medlemsforetaket skal avgi arbeidsdyktighetserklæringer.

For arbeidstaker som ikke er helt arbeidsdyktig vurdert i forhold til fulltidsstilling, trer pensjonsordningen i kraft den dag vedkommende er helt arbeidsdyktig vurdert i forhold til fulltidsstilling og Pensjonskassen har fått skriftlig erklæring fra medlemsforetaket om dette.

Hvis pensjonsordningen overtas fra annen pensjonsinnretning, faller kravet om arbeidsdyktighet bort. Av hensyn til fastsettelsen av premien, vil helseerklæring bli krevd for de arbeidstakere som er sykmeldt. De arbeidstakere som på grunn av ervervsudyktighet ikke var tatt opp i pensjonsordningen i avgivende pensjonsinnretning, blir ikke tatt opp i pensjonsordningen før skriftlig melding om hel arbeidsdyktighet er sendt Pensjonskassen.

2.2 Endring og utvidelse av pensjonsordningen

2.2.1 Endring

Medlemsforetaket kan inngå avtale med Pensjonskassen om endringer i pensjonsordningen (jf. LOF § 5-8).

2.2.2 Utvidelse og helsekrav

Utvidelse av pensjonsordningen skjer ved at:

- Forsikringsdekninger som er fastsatt for det enkelte medlemmet blir forhøyet.
- Det tilknyttes nye forsikringsdekninger.
- Nye arbeidstakere blir innmeldt i pensjonsordningen.

Det er en forutsetning for at utvidelsen trer i kraft for den enkelte arbeidstaker, at vedkommende er helt arbeidsdyktig vurdert i forhold til den stillingen vedkommende er ansatt i, på tidspunktet for utvidelsen.

2.2.3 Endringer og utvidelser generelt

De samme forsikringsvilkår og øvrige bestemmelser som gjaldt før utvidelsen, gjelder også etter utvidelsen.

Ved enhver utvidelse av pensjonsordningen kan Pensjonskassen for utvidelsen likevel beregne premien etter annen premietariff, og legge til grunn andre forsikringsvilkår og andre bestemmelser enn de som har vært gjeldende tidligere. Pensjonskassen skal underrette medlemsforetaket dersom

en slik endring foretas. Dersom medlemsforetaket ikke godtar endringen, foretas de nødvendige endringer i forsikringsavtalen, slik at utvidelsen kan falle bort.

Endringer må ikke medføre reduksjon av medlemmenes rett til opptjent pensjon eller av premiereserve knyttet til opptjent pensjon på endringstidspunktet. Dersom pensjonsplanen endres ved at pensjonsytelsene settes ned eller fjernes, skal det utstedes fripolise eller IPA (jf. LOF § 5-9 (2)). Dette avsnittet gjelder bare alderspensjon og risikodekninger med rett til fripolise.

2.3 Medregning av tidligere rettigheter

I den grad forsikringsavtalen åpner for det, er det i henhold til LOF §§ 4-11 til 4-13 anledning til medregning av tidligere rettigheter. Adgang til medregning gjelder kun ved innmelding i pensjonsordningen, eller pr. det tidspunkt medlemsforetaket tar inn bestemmelser om adgang til medregning i forsikringsavtalen.

3. Forsikringsdekninger

3.1 Alderspensjon

Retten til full alderspensjon etter pensjonsplanen inntre på det tidspunkt rettighetshaver når opptjeningsalderen, med mindre annet er bestemt i forsikringsavtalen. Dersom det er avtalt at alderspensjonen skal reduseres eller opphøre ved en bestemt alder, skjer dette ved utgangen av måneden før rettighetshaver når denne alderen.

Dersom rettighetshaver dør mens det utbetales alderspensjon for vedkommende, utbetales alderspensjonen med uforandret beløp til utgangen av måneden etter døds måneden.

Rettighetshavere som ved nådd opptjeningsalder ikke har opptjent full pensjon, og som etter nådd opptjeningsalder fortsatt har stilling hos medlemsforetaket, skal godskrives etterfølgende tjenestetid.

Har rettighetshaver opptjent full pensjon ved nådd opptjeningsalder eller før fratredelse på et senere tidspunkt, skal det foretas omregning av pensjonen ved fratredelsen på grunnlag av den premiereserve som da er knyttet til opptjent pensjon. Premiereserven for ytelsene skal være den samme før og etter omregningen.

3.2 Uførepensjon

3.2.1 Rett til uførepensjon

Dersom pensjonsordningen omfatter uførepensjon, inntre retten til denne når rettighetshavers inntektsevne på grunn av sykdom, skade eller lyte har vært nedsatt med minst 25 prosent i et sammenhengende tidsrom av mer enn 12 måneder. Hvis folketrygden har utbetalt sykepengene i den periode og etter de regler som er fastsatt i loven, inntre likevel retten til uførepensjon tidligst den dag sykepengene fra folketrygden opphører. Det kan fastsettes i avtalen at retten til uførepensjon skal inntre etter andre tidsrom enn nevnt over, og/eller at retten til uførepensjon skal inntre ved høyere uføregrad enn 25 prosent.

Uførepensjon skal samordnes med uførepensjon fra fripoliser, pensjonsbevis og oppsatte rettigheter i samsvar med LOT § 8-7 (2) og med rettighetshavers arbeidsinntekter, jf. LOT § 8-9.

Uførepensjon som etter bestemmelser i lov eller forskrift ikke kan utbetales til arbeidstakeren, godskrives pensjonsordningens premiefond.

Uførepensjon ytes i forhold til graden av uførhet til enhver tid. Den årlige uførepensjonen som er angitt i pensjonsoppgraden, svarer til 100 prosent uførhet.

3.2.2 Nedsatt inntektsevne

Vurdering av hvor mye en rettighetshavers inntektsevne er blitt nedsatt, skal bygge på en sammenligning av de inntektsmuligheter som rettighetshaver hadde før uføretidspunktet og rettighetshaveres inntektsmuligheter etter uføretidspunktet. Uføretidspunktet er det tidspunkt inntektsevnen ble varig nedsatt til minst 25 %. Dersom skade, sykdom eller lyte oppstått i medlemstiden gradvis har redusert rettighetshavers inntektsevne over flere år, skal det ved beregningen i stedet tas utgangspunkt i rettighetshavers normale årlige grunnlag for beregning av uførepensjon før slik skade, sykdom eller lyte oppstod, dersom medlemsforetaket før uføretidspunktet har underrettet Pensjonskassen om det høyere grunnlag for beregning av uførepensjon som i tilfelle skal legges til grunn ved beregningen av uførepensjon til medlemmet.

Det kan ytes midlertidig uførepensjon når det ikke er avklart om inntektsevnen er varig nedsatt.

Inntekt før og etter uførhet fastsettes i samsvar med LOT § 8-3 (3).

3.2.3 Barnetillegg til uførepensjon

Pensjonsordningen kan omfatte barnetillegg til uførepensjon for barn som rettighetshaver forsørger eller plikter å forsørge, og som ikke har fylt 18 år. Retten gjelder også rettighetshavers egne barn som blir født etter at utbetaling av uførepensjon har begynt. Som egne barn regnes også adoptivbarn (jf. punkt 3.5).

Retten til barnetillegg må legitimeres. Er barnetilletget betinget av at barnet er arbeidsudyktig på grunn av sykdom, skade eller lyte før opphørstidspunktet må det skaffes bevis for slik arbeidsudyktighet. I så fall utbetales barnetilletget så lenge arbeidsudyktigheten varer, likevel ikke lenger enn til det tidspunkt uførepensjonen opphører.

3.2.4 Begrensninger i retten til uførepensjon og barnetillegg

Pensjonsordningen dekker arbeidsuførhet, ikke medisinsk invaliditet alene.

Retten til uførepensjon inntreffer ikke når arbeidsuførheten skyldes skade som er fremkalt med forsett av rettighetshaver selv, med mindre rettighetshaver på grunn av alder eller sinnstilstand ikke kunne forstå rekkevidden av sin handling, (jf. FAL § 13-8)

Retten til uførepensjon inntreffer heller ikke for uførhet som inntreffer innen to år etter inntredelsen i pensjonsordningen, og som skyldes sykdom, skade eller lyte som rettighetshaver hadde på dette tidspunkt, og som det må antas at rettighetshaver kjente til (jf. FAL § 19-10). For enhver forhøyelse av uførepensjonen som ikke skyldes generell lønnsforhøyelse hos medlemsforetaket, gjelder tilsvarende bestemmelse. To-års-fristen regnes da fra den dag pensjonen ble forhøyet.

Har rettighetshaver tidligere vært med i annen tilsvarende pensjonsordning med rett til uføredekning, og det ikke har vært avbrudd i forsikringsdekningen, regnes to-års-fristen som om vedkommende fortsatt hadde vært rettighetshaver av den tidligere pensjonsordningen. Bestemmelsen i dette ledd gjelder kun ved skifte av arbeidsgiver.

3.2.5 Fradrag for arbeidsinntekt

Det skal foretas inntektsfradrag i uførepensjon til rettighetshaver som i et kalenderår har pensjonsgivende arbeidsinntekt som overstiger inntekt etter uførhet, som fastsatt etter LOT § 8-3 (3), Mottar rettighetshaver uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntekt etter uførhet et tillegg på 40 prosent av G. Reduksjon av uførepensjon skal beregnes i samsvar med LOT § 8-9 (1)

Barnetillegg til uførepensjon reduseres på tilsvarende måte som uførepensjon etter første avsnitt, jf. LOT § 8-2 (4).

3.2.6 Rettighetshavers opplysningsplikt ved søknad om uførepensjon

Søknad om uførepensjon må formidles til Pensjonskassen uten ugrunnet opphold. Rettighetshaver plikter å gi riktige og fullstendige opplysninger om alle forhold i forbindelse med arbeidsuførheten, herunder blant annet antall barn det kreves barnetillegg for, og at eventuelt samtidig uttak av alderspensjon ikke medfører en pensjonsgrad på mer enn 100 prosent. Søknaden skal framsette på Pensjonskassens fastsatte skjema, og skal vedlegges uførevedtak fra NAV og nærmere spesifisert dokumentasjon vedrørende barn under 21 år.

3.2.7 Rettighetshavers opplysningsplikt mens uførepensjonen utbetales

Så lenge uførepensjonen utbetales, plikter rettighetshaver å holde Pensjonskassen underrettet om sin helsetilstand og arbeidsdyktighet, og la seg undersøke av lege når Pensjonskassen finner det nødvendig for å avgjøre om betingelsene for utbetaling av uførepensjon og/eller premiefritak er til stede. Rettighetshaver plikter også å holde Pensjonskassen løpende orientert om endringer som er av betydning for uførepensjonens størrelse, herunder om forventet inntekt og om endringer i inntekten.

Rettighetshaver må også gi melding om endringer i antall barn som gir rettighetshaver rett til barnetillegg.

Utbetales barnetillegg som følge av barns ervervsudyktighet, plikter rettighetshaver å gi informasjon til Pensjonskassen når arbeidsuførheten for barnet opphører.

3.2.8 Konsekvensen av at opplysningsplikten er forsømt

Dersom det ved krav om uførepensjon forties, gis uriktige eller ufullstendige opplysninger som rettighetshaver vet eller må forstå kan føre til at det blir utbetalt uførepensjon som vedkommende ikke har krav på, mister rettighetshaver ethvert krav mot Pensjonskassen i anledning samme hendelse (jf. punkt 4-2). Pensjonskassen kan i slike tilfeller kreve regress for allerede utbetalte pensjonsytelser. Dersom forholdet bare er lite klanderverdig, bare angår en liten del av kravet, eller dersom det ellers foreligger særlige grunner, kan rettighetshaver likevel få delvis uførepensjon (jf. FAL § 18-1, 4. avsnitt).

3.2.9 Tiltak for å begrense skade eller sykdom

Rettighetshaver plikter å la seg undersøke av lege når Pensjonskassen finner det nødvendig. Rettighetshaver plikter å følge de behandlingsråd legen gir.

Dersom rettighetshaver med forsett eller av grov uaktsomhet ikke gjør det vedkommende plikter etter dette punkt, har Pensjonskassen anledning til å midlertidig redusere uførepensjon inntil rettighetshaver har innfridd sine plikter.

3.3 Premiefritak ved arbeidsuførhet

Dersom pensjonsordningen omfatter premiefritak, og premiebetalingen skjer i terminer, blir det ved hel eller delvis arbeidsuførhet gitt helt eller delvis premiefritak.

Retten til premiefritak inntreffer når medlemmets arbeidsdyktighet på grunn av sykdom, skade eller lyte har vært nedsatt med minst 25 prosent i et sammenhengende tidsrom av 12 måneder. Hvis folketrygden har utbetalt sykepenger i den periode og etter de regler som er fastsatt i loven, inntreffer likevel retten til premiefritak tidligst den dag sykepenger fra folketrygden opphører.

Premiefritaket blir gitt fra den dag arbeidsuførheten inntreffer, og varer så lenge medlemmet er minst 25 prosent arbeidsufør. Det kan likevel fastsettes i avtalen at premiefritak skal gis fra et annet tidspunkt, eller inntreffe ved annen uføregrad.

Premiefritaksbeløpet godskrives premiefondet.

For medlem som på premieforfallsdag er berettiget til premiefritak, gis foreløpig premiefritak forskuddsvis i samsvar med den uføregrad som er registrert for vedkommende. I slike tilfeller avregnes premiefritaket ved neste premieforfallsdag i samsvar med den uføregrad som er erfart i terminen. Hvis det forskuddsvis premiefritaket er for høyt, betaler medlemsforetaket den premie som mangler. Hvis det forskuddsvis premiefritaket er for lavt, blir ytterligere premiefritak overført til premiefondet.

For øvrig gjelder punktene 3.2.3, 3.2.5 og 3.2.7-3.2.9 tilsvarende for premiefritak.

3.4 Ektefellepensjon

3.4.1 Rett til ektefellepensjon ved rettighetshavers død

Dersom pensjonsordningen omfatter ektefellepensjon, kan ektefelle, eventuelt fraskilt ektefelle, ha rett til ektefellepensjon ved rettighetshaver død (jf. LOF kapittel 7). Registrert partner etter partnerskapsloven av 30.04.1993 nr. 40, og som senere har opphørt med virkning fra 01.01.2009, likestilles med ektefelle.

3.4.2 Utbetalingsperiode

Ektefellepensjon utbetales fra den første dag i måneden etter rettighetshavers død. Ektefellepensjonen skal opphøre senest ved utgangen av måneden etter gjenlevende ektefelles død, med mindre annet er bestemt i avtalen. Dersom det er avtalt at ektefellepensjonen skal settes ned eller opphøre når gjenlevende ektefelle når en bestemt alder, skjer dette ved utgangen av den måned gjenlevende ektefelle når denne alder, med mindre annet er bestemt i avtalen.

Ektefellepensjon utbetales uendret selv om gjenlevende ektefelle på ny inngår ekteskap.

Det kan bestemmes at rett til ektefellepensjon etter nærmere regler skal begrenses. Regler for dette skal følge bestemmelser i LOF, eller være godkjent av Finanstilsynet.

3.4.3 Fraskilt ektefelles rettigheter

En person regnes som ektefelle fram til det tidspunkt ekteskapet er endelig oppløst ved bevilling eller dom. Det avgjøres etter den ekteskapslovgivning som gjelder til enhver tid, om fraskilt ektefelle har rett til ektefellepensjon og i tilfelle hvordan denne skal deles mellom ektefelle og fraskilt ektefelle.

3.4.4 Begrensninger av rett til ektefellepensjon

Det kan fastsettes i forsikringsavtalen at retten til pensjon kan begrenses.

Rett til ektefellepensjon inntreffer ikke når:

- a) Dødsfallet inntreffer innen ett år etter at ekteskapet ble inngått og er en følge av sykdom, skade eller lyte som rettighetshaver hadde og som det må antas at vedkommende kjente til da ekteskapet ble inngått.
- b) Ekteskapet er inngått etter at rettighetshaver har fylt 65 år.
- c) Ekteskapet ble inngått etter at rettighetshaver inntektsevne er varig nedsatt med minst 50 prosent.

3.4.5 Krav til dokumentasjon

Søknad om ektefellepensjon må formidles til Pensjonskassen på fastsatt søknadsskjema. Utfylt søknadsskjema må vedlegges dokumentasjon som er nærmere spesifisert i søknadsskjemaet, herunder blant annet skifte- eller uskifteattest, vigselsattest og eventuell skilsmisseattest.

3.5 Barnepensjon

3.5.1 Rett til barnepensjon ved rettighetshavers død

Dersom pensjonsordningen omfatter barnepensjon, kan rettighetshavers barn, adoptivbarn, stebarn og fosterbarn ha rett til pensjon ved rettighetshavers død når rettighetshaver hadde plikt til å forsørge eller forsørget barnet (jf. punkt 1.2 og LOF § 7-1).

3.5.2 Utbetalingsperiode

Barnepensjon utbetales fra den første dag i måneden etter rettighetshavers død og skal senest opphøre ved utgangen av den måned barnet fyller 21 år.

Barn som mottar barnepensjon har rett til pensjon også utover den fastsatte alder dersom barnet er helt og varig arbeidsufør, og denne arbeidsuførheten allerede var inntrådt da barnet nådde denne alder. Denne rett gjelder likevel ikke adoptivbarn som ved adopsjonen var helt arbeidsufør.

Dør barnet mens det utbetales barnepensjon for vedkommende, utbetales barnepensjon med uforandret beløp til utgangen av måneden etter barnets død.

Er det avtalt at barnepensjonen skal utbetales første gang eller skal forhøyes når barnet når en bestemt alder, inntrenger retten til pensjonen, eventuelt forhøyelsen, fra første dag i måneden etter at barnet når denne alder, med mindre annet er bestemt i avtalen.

3.5.3 Fordeling av barnepensjon mellom søsken

Barnepensjon skal deles likt på alle barn med rett til pensjon. Er det avtalt at barnepensjonen skal forhøyes når barnet når en bestemt alder, skal den forhøyede pensjonen deles likt på de barn som har nådd denne alder.

3.5.4 Begrensning av rett til barnepensjon

Barnepensjon ytes ikke til adoptivbarn og fosterbarn hvis

- a) Adopsjonen har funnet sted etter at rettighetshaver har fylt 65 år.
- b) Fosterforholdet har tatt til etter at rettighetshaver har fylt 65 år.
- c) Adopsjonen eller fosterforholdet inntraff etter at rettighetshavers inntektsevne er varig nedsatt med minst 50 prosent.
- d) Dødsfallet inntreffer innen ett år etter at adopsjonen fant sted eller fosterforholdet inntraff, og er en følge av sykdom, skade eller lyte som rettighetshaver hadde, og det må antas at vedkommende kjente til da adopsjonen eller fosterforholdet fant sted.

Når særlige grunner tilsier det kan styret i slike tilfeller tilstå hel eller avkortet barnepensjon etter generelle retningslinjer. Barnepensjon utbetales likevel bare til barn som rettighetshaver på dødsfallstidspunktet pliktet å forsørge eller forsørget.

3.5.5 Krav til dokumentasjon

Søknad om barnepensjon må formidles til Pensjonskassen på fastsatt søknadsskjema. Utfylt søknadsskjema må vedlegges dokumentasjon som er nærmere spesifisert i søknadsskjemaet, herunder blant annet skifte- eller uskifteattest og fødselsattest/adopsjonsbevis/vergeattest.

Ved utbetaling av barnepensjon etter bestemmelsene i punkt 3.5.2, 2. avsnitt må det skaffes bevis for at barnet er ervervsudyktig.

3.5.6 Meldeplikt

Pensjonskassen skal gi melding til statsforvalteren om utbetaling av barnepensjon til en mindreårig, jf. forskrift til vergemålsloven § 29.

4. Utbetaling

4.1 Utbetaling av pensjonsytelser og opplysningsplikt

Enhver pensjonsytelse blir utbetalt til de(n) berettigede mot de legitimasjoner Pensjonskassen finner nødvendig.

Hvis ikke annet er avtalt, blir pensjonene utbetalt i månedlige terminer etterskuddsvis.

4.2 Konsekvenser av uriktige eller ufullstendige opplysninger

Den som forsettlig gir uriktige eller ufullstendige opplysninger som fører til at det blir utbetalt ytelser fra pensjonsordningen som vedkommende ikke har krav på, kan helt eller delvis miste sitt krav på ytelsene fra Pensjonskassen (jf. FAL § 18-1). Pensjonskassen kan i slike tilfeller kreve regress for allerede utbetalte pensjonsytelser.

4.3 Omregning av pensjon på utbetalingstidspunktet

For alderspensjon og ektefellepensjon kan det i forsikringsavtalen fastsettes at pensjonens løpetid skal settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at årlig pensjon kommer opp på et nivå tilsvarende om lag 30 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Medlemmet kan kreve at utbetalingstiden for alderspensjon settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at samlet årlig alderspensjon utgjør om lag 50 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Forsikringsteknisk kontantverdi av pensjonen skal være den samme før og etter omregningen.

4.4 Pensjon fra pensjonsordningen ved samtidig pensjon fra annet hold

Dersom en alderspensjonist samtidig får utbetalt sykepenger, arbeidsavklaringspenger eller uførepensjon fra folketrygden, kan alderspensjonen reduseres etter regler fastsatt i forsikringsavtalen. Den del av alderspensjonen som ikke utbetales til medlemmet, skal godskrives medlemsforetakets premiefond.

4.5 Regulering av alderspensjon, ektefellepensjon og barnpensjon under utbetaling

Regler i dette punkt gjelder for kollektivkontrakter, og omfatter ikke fripoliser.

Midler tilført pensjonistenes overskuddsfond (jf. LOF § 1-2 (1) e) skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene knyttet til alderspensjon, ektefellepensjon og barnpensjon. Alle pensjoner under samme kollektivkontrakt skal gis samme prosentvise tillegg.

Tillegg til pensjoner kan i et enkelt år prosentvis ikke overstige den prosentvise økning av folketrygdens grunnbeløp i året. Det kan likevel gis høyere tillegg slik at reguleringen av pensjonene i året og de to foregående år til sammen svarer til den prosentvise økningen av grunnbeløpet i disse tre årene, jf. LOF § 5-10 (4).

Er midlene i pensjonistenes overskuddsfond i et år ikke tilstrekkelig til å dekke engangspremien for tillegg etter dette punkt i samsvar med den prosentvise økningen av folketrygdens grunnbeløp i året, kan det enkelte medlemsforetaket bestemme at de nødvendige midler skal overføres fra premiefondet eller medlemsforetaket til pensjonistenes overskuddsfond.

Overstiger midlene i pensjonistenes overskuddsfond i et år det beløpet som trengs til engangspremie for tillegg til pensjoner, skal resten av midlene tilføres premiefondet, senest ved utgangen av året.

4.6 Regulering av løpende uførepensjon med eventuelt barnetillegg

Uførepensjon, med eventuelt barnetillegg, under utbetaling skal oppreguleres årlig i samsvar med avkastningsprosenten for midlene i pensjonsordningens kollektivportefølje til sikring av uførepensjoner under utbetaling. Oppregulering i et år skal likevel ikke overstige en prosentvis regulering i samsvar med endringen i folketrygdens grunnbeløp. Overskytende avkastning skal tilføres Pensjonskassens reguleringsfond for uførepensjon.

5. Utmelding og opphør

5.1 Utmelding

Medlemsforetaket kan ikke melde medlemmet ut av pensjonsordningen så lenge vedkommende hører til den gruppe eller de grupper av arbeidstakere som pensjonsordningen omfatter. Tilsvarende gjelder også for pensjonister som får utbetaling fra pensjonsordningen. Trer medlemmet ut av gruppen på grunn av fratredelse eller av annen årsak, plikter medlemsforetaket å melde vedkommende ut av pensjonsordningen (jf. likevel punkt 2.1).

Hvis pensjonsordningen omfatter uførepensjon eller premiefritak, skal medlemsforetaket sammen med utmeldingen sende Pensjonskassen en erklæring om medlemmets arbeidsevne ved utmeldingen.

Pensjonskassen godskriver medlemsforetaket terminpremie som er betalt for tidsrom etter uttredelsen. Mottar Pensjonskassen utmeldingen senere enn én måned etter fratredelsen, kan Pensjonskassen belaste medlemsforetaket for risikopremie for tiden fra fratredelsen til den dag Pensjonskassen mottar melding. Det godskrevne beløp, eventuelt med fradrag av nevnte risikopremie, blir overført til premiefondet.

Utmelding kan ikke finne sted hvis pensjonsordningen omfatter uførepensjon eller premiefritak og medlemmet er arbeidsufør etter en grad som minst tilsvarer den laveste uføregrad som kan gi rett til uføreerstatning i henhold til forsikringsavtalen. Hvis retten til uførepensjon og/eller premiefritak ikke inntre i henhold til bestemmelsene i punkt 3.2.1, 3.2.5 og 3.3, kan utmelding likevel finne sted. Under spesielle forhold kan medlemsforetaket med Pensjonskassens samtykke melde medlemmet ut også etter at retten til uførepensjonen eller premiefritaket er inntrådt.

5.2 Opphør av pensjonsordningen

5.2.1 Opphørsårsaker

Pensjonsordningen opphører i følgende situasjoner:

- a) Medlemsforetaket bestemmer at pensjonsordningen skal opphøre.
- b) Det treffes vedtak om at virksomheten hos medlemsforetaket skal avvikles.
- c) Det følger av bestemmelsene i LOF at pensjonsordningen skal opphøre.
- d) Medlemsforetaket slutter å betale premie til pensjonsordningen og det foreligger ikke midler i premiefondet til dekning av premien.
- e) Pensjonskassen sier opp avtalen.

Overfor det enkelte medlem har Pensjonskassen risiko for fulle pensjonsytelser etter pensjonsplanen i en måned regnet fra det tidspunkt varsel er sendt medlemmet om opphøret av pensjonsordningen.

5.2.2 Rettighetshaver med uførepensjon og/eller premiefritak

For rettighetshaver som er minst 25 % arbeidsufør, men uten rett til uføreerstatning ved opphøret, står Pensjonskassen likevel risikoen for fulle forsikringsytelser så lenge rettighetshaver er minst 25 % sammenhengende arbeidsufør, men ikke utover 12 måneder fra den dagen arbeidsuførheten inntrådte. Graden av uførhet skal minst tilsvare den laveste uføregrad som kan gi rett til uføreerstatning i henhold til forsikringsavtalen. Ved utløpet av nevnte tidsrom fastsettes rettighetshavers eventuelle rett til uførepensjon og/eller premiefritak.

5.3 Medlemmets rettigheter og plikter ved og etter uttredelse av pensjonsordningen

5.3.1 Medlemmets rettigheter ved utmelding

For medlemmet opphører forsikringen 14 dager etter at skriftlig melding er sendt til medlemmet fra medlemsforetaket eller Pensjonskassen. Dersom slik melding ikke er sendt, opphører forsikringen 2 måneder etter at medlemmet ikke lenger tilhørte den gruppe arbeidstakere som pensjonsordningen omfatter.

5.3.2 Medlemmets rettigheter ved opphør

Ved opphør skal medlemmene varsles skriftlig eller på annen forsvarlig måte om opphøret. For det enkelte medlemmet opphører forsikringen en måned etter at varsel om opphør er gitt, eller vedkommende på annen måte er blitt kjent med forholdet. Bestemmelsen i punkt 5.1, siste avsnitt gjelder tilsvarende.

5.3.3 Rett til fripolise eller IPA

Ansatte som har vært medlem av pensjonsordningen i mer enn 12 måneder sammenhengende, har ved uttredelsen eiendomsrett til sine opptjente pensjoner.

Det utstedes fripolise for premiereserven og en forholdsmessig andel av Pensjonskassens tilleggsavsetninger. Er premiereserven knyttet til alderspensjon mindre enn 50 % av folketrygdens grunnbeløp, har det tidligere medlemmet likevel bare rett til at premiereserven og en forholdsmessig andel av Pensjonskassens tilleggsavsetninger blir overført til annen foretakspensjon, fortsettelsesforsikring, eller IPA.

6. Andre bestemmelser

6.1 Styringsgruppe

Dersom medlemsforetaket omfatter 15 eller flere medlemmer må det opprettes en styringsgruppe for pensjonsordningen. Styringsgruppen skal uttale seg om saker som gjelder forvaltningen og praktiseringen av pensjonsordningen (jf. LOF § 2-4).

6.2 Rett til flytting

FVL kapittel 6 og til enhver tid gjeldende bransjeavtale om flytting regulerer flytting av pensjonsordninger, fripoliser og fortsettelsesforsikringer.

6.3 Overdragelse, pantsettelse og begunstigelse

Så lenge rettighetshavers krav mot Pensjonskassen ikke er forfalt, kan rettighetshaver ikke overdra sin rett (jf. FAL § 19-13). Retten til en pensjonsordning kan ikke pantsettes. Den enkelte rettighetshaver har ikke anledning til å oppnevne begunstiget til de forsikringsdekninger som er knyttet til pensjonsordningen.

6.4 Renter

FAL § 18-4 regulerer Pensjonskassens plikt til å betale renter.

6.5 Foreldelse av rett til pensjonsutbetaling

Krav på pensjon foreldes når det er gått 10 år fra den dag da det siste gang ble utbetalt en termin. Er det ikke utbetalt noen terminer, løper fristen fra den dag da den berettigede kunne ha krevd første termin. Krav på forfalte terminer foreldes dessuten 3 år fra forfall (jf. FAL § 18-6). Krav som er meldt til Pensjonskassen før foreldelsesfristen er utløpt, foreldes tidligst seks måneder etter at rettighetshaver eller dets etterlatte har fått særskilt skriftlig melding om at foreldelse vil bli påberopt. For øvrig gjelder fristene i foreldelsesloven av 18. mai 1979 nr. 18.

6.6 Regress

Dersom Pensjonskassen er påført tap ved feil eller forsømmelse av rettighetshaver eller noen som handler på rettighetshavers vegne, kan det økonomiske tapet kreves erstattet. Det samme gjelder for mye utbetalt beløp som mottakeren kjente til eller burde ha forstått var feil. For mye utbetalt pensjon etter denne bestemmelse kan trekkes fra i framtidige pensjonsutbetalinger.

6.7 Valuta

Alle beløp som har utgangspunkt i forsikringsavtalen, fastsettes i norske kroner (NOK) dersom ikke annet er avtalt.

6.8 Lovvalg ved tvister

Tvister om forståelsen eller rettsvirkningen av disse Forsikringsvilkårene avgjøres ved norsk domstol, med mindre dette er i strid med ufravikelige regler i gjeldende lovgivning.

6.9 Krig, m.m.

Dersom en rettighetshaver dør eller blir ufør som følge av deltagelse i krig (væpnet konflikt eller krigslignende politiske uroligheter) Norge ikke er med i, er Pensjonskassen uten ansvar uansett hvor lenge forsikringen har vært i kraft.

Hvis Norge kommer i krig, kan Kongen bestemme at ytelser etter forsikringsavtalene bare skal utbetales delvis. Kongen kan også gjøre andre nødvendige endringer i forsikringsavtalene for å dekke underskudd i Pensjonskassen som følge av krig, jf. FVL § 3-24.

Versjonshistorikk

Versjon nr.	Gjeldende fra	Godkjent	Styresak
1.0	1.1.2008	16.11.2007	5/132
2.0	1.3.2010	28.6.2010	
3.0	1.1.2011	28.3.2011	3/146
4.0	1.1.2017	21.3.2017	6/176
5.0	5.12.2018	4.12.2018	10/187
6.0	7.12.2022	7.12.2022	3.4/210